

თარგმანი
TRANSLATION

კოიძუმი იაკუმო (1850-1904) - „ომიდორი“; „დამარხული
საიდუმლო“

მარიამ ჩალაბაშვილი
ისტორიის მაგისტრი,
თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
შორეული აღმოსავლეთის ახალი და უახლესი ისტორიის
დეპარტამენტი, იაპონისტიკის მიმართულება.
საქართველო, ქ.თბილისი

აბსტრაქტი.

იაპონურ ფოლკლორში იოკაის (არამიწიერი არსებები, სულები, მონსტრები და ა.შ.) მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია. კოიძუმი იაკუმომ⁴⁵ კი წერილობითი სახე მისცა სხვადასხვა მითსა თუ ლეგენდას. მათგან „თოვლის ქალბატონი“ უკვე ნათარგმნია ქართულად, ახლა კი „ომიდორისა“ და „დამარხულ საიდუმლოსაც“ გაეცნობა მკითხველი.

„ომიდორის“, რომელიც იხვის სახეობაა, „შორეული აღმოსავლეთის ცისარტყელასაც“ უწოდებენ. აგრეთვე, ის ასოცირდება მოსიყვარულე წყვილთან და მუდვივი სიყვარულის, ერთგულების სიმბოლოა როგორც ჩინეთში, ასევე იაპონიაშიც. იაპონიაში არსებობს ასეთი გამოთქმა: „ომიდორი-ფუფუ“ (おしどりふふ), რაც სწორედ მოსიყვარულე ცოლ-ქმარს ნიშნავს.

⁴⁵ კოიძუმი იაკუმო - Patrick Lafcadio Hearn (1850-1904), ეროვნებით იაპონელი არ იყო, მაგრამ ბრწყინვალედ დაეუფლა იაპონურ ენას. ის 1890 წელს ჩავიდა იაპონიაში, სადაც ცოლად შეირთო კოიძუმი სეცუ სამურაის ოჯახიდან, გახდა იაპონიის მოქალაქე და სიცოცხლის ბოლომდე იქ ცხოვრობდა და მოღვაწეობდა.

საძიებო სიტყვები: ოშიდორი; აკანუმა; სონო; ოშო.

იაპონურიდან თარგმნა მარიამ ჩალაბაშვილმა

„ოშიდორი“

მეცუს პროვინციაში, ტამურანოგოში ცხოვრობდა ერთი მონადირე, სახელად სონჯო. ერთ დღესაც სანადიროდ წავიდა, მაგრამ რადგან ვერაფერი დაიჭირა, ხერცალიერი გაუყვა შინისაკენ მიმავალ გზას. მაგრამ გზად, აკანუმაში მოცურავე ოშიდორი დაინახა. მართალია არ სურდა მისი მოკვლა, მაგრამ შიოდა, ისარი დაუმიზნა, ფრინველთა წყვილიდან მამალ ოშიდორის მოხვდა, დედალი კი გაუჩინარდა.

სახლში დაბრუნებისას, ფრინველისგან კერძი მოამზადა.

იმ ღამით სონჯომ შემზარავი სიზმარი ნახა: ლამაზი ქალი მის ოთახში შესულიყო და სასთუმალთან გულამოსკვნილი ტიროდა.

ისე ძლიერ ტიროდა, რომ მისი ქვითინი გულს ნებისმიერს განუგმირავდა.

ქალმა დაიკვილა:

- რატომ, რატომ მომიკალი ქმარი? რა დანაშაული ჩაიდინა რომ სასიკვდილოდ გაემეტებინათ? ჩვენ ხომ ბედნიერად ვცხოვრობდით აკანუმაში და შენ ის მომიკალი. რა დაგიშავა? ხვდები კი ეს რა საშინელება გააკეთე? შენ მეც მომიკალი. რადგან ქმარი აღარ მყავს, სიცოცხლის სურვილიც აღარ მაქვს. ამის სათქმელად მოვედი შენთან.

ეს თქვა და ხმამალა აქვითინდა. ისე გულისშემძვრელად ტიროდა, რომ სონჯოს ძვალ - რბილში დაუარა.

ქალმა ტირილით წაიმღერა:

ჰიგურერება

სასოჰიში მონო ო
აკანუმა ნო
მაკომო გა კურე ნო
ჰიტორი ნემოკი.⁴⁶

ტირილით წამღერების შემდეგ, განმარტა:

- აჰ, შენ არ იცი... არ იცი, რა გააკეთე. მაგრამ ხვალ, როცა აკანუმაში წახვალ, გაიგებ.

დამწუხრებულმა თქვა ეს სიტყვები და ტირილით გაეცალა.

როცა გათენდა და სონჯომ თვალი გაახილა, სიზმარი ისე ღრმად ჰქონდა ჩარჩენილი გულში, რომ ძლიერ დამწუხრდა. „თუკი აკანუმაში წავალ გავიგებ, მივხვდები“, ეს თქვა და გადაწყვიტა დაუყონებლივ წასვლა, რომ გაეგო სიზმარი სიცრუე იყო თუ რეალობა.

როცა აკუნუმაში მივიდა და ნაპირს მიაღწია, დაინახა ეულად მცურავი ომიდორი. ფრინველმაც შენიშნა სონჯო, მაგრამ გაქცევის ნაცვლად მასთან მიცურა და უეცრად მონადირის წინ ნისკარტით თავი განიგმირა.

სონჯომ თავი გადაიპარსა და ბერად აღიკვეცა.

„დამარბული საიდუმლო“

ძველად ტამბას პროვინციაში ცხოვრობდა მდიდარი ვაჭარი გენსუკე ტამურაია, რომელსაც ჰყავდა ქალიშვილი სონო. სონო გონიერებასთან ერთად სილამაზითაც იყო დაჯილდოვებული, ამიტომაც მამამისი ფიქრობდა, რომ მხოლოდ მასწავლებლის პროფესია მისთვის საკმარისი არ იყო და მეტის შესაძლებლობა გააჩნდა, ამიტომაც კიოტოში დახვეწილი ტრადიციული საშემსრულებლო ხელოვნების შესასწავლად გააგზავნა, რომელსაც ქალაქში მაცხოვრებელი გოგონები სწავლობდნენ. განათლების მიღების შემდეგ სონო დააქორწინეს გენსუკეს ნაცნობის ვაჭარ შვილზე, რომელთან ერთადაც ოთხი წლის მანძილზე ბედნიერად ცხოვრობდა. მათ ვაჟიც შეეძინათ, მაგრამ ქორწინებიდან ოთხი წლის თავზე სონო ავად გახდა და გარდაიცვალა.

⁴⁶ „შებინდებისას გეპატოიები აკანუმაში, მარტომ რომ დავიძინო“.

დაკრძალვის ღამეს, სონოს პატარა ვაჟმა თქვა, რომ დედა დაბრუნდა, ის მეორე სართულზე იყო, ბიჭს გაუღიმა კიდეც, მაგრამ მისთვის არაფერი უთქვამს და ნახვისთანავე შეშინებული გამოიქცა. როდესაც ოჯახის წევრები შევიდნენ სონოს ოთახში, დაინახეს იჰანის⁴⁷ წინ პატარა სინათლეზე სილუეტი, რომელიც მართლაც და სონოს ჰგავდა. სონო სწორედ იმ სათავსოს წინ იდგა სადაც მისი ტანისსამოსი და ორნამენტები ეწყო. ქალს მხოლოდ თავი და მხრები მოუჩანდა, ტანის დანარჩენი ნაწილი კი ქრებოდა, მისი სილუეტი ისე მოჩანდა, როგორც წყალში არსებული ანარეკლი. მოჩვენების დანახვაზე ყველა შეშინებული გამოცვივდა და როცა ყველა ერთად ქვედა სართულზე შეიკრიბა, სონოს დედამთილმა თქვა: „ქალებს უყვართ საკუთარი ნივთები და სონოც თავის ნივთებზეა მიჯაჭვული, ალბათ ამიტომაც დაბრუნდა. უამრავ გარდაცვლილ ადამიანს ემართება ასე, სანამ ტაძარში არ განადგურდება მათი ნივთები. სავარაუდოდ, სონოს სულიც მაშინ განისვენებს მშვიდად, როდესაც მის კიმონსა და ობის ტაძარში შესაწირად მივიტანთ“. მართლაც მიიტანეს სონოს ნივთები ტაძარში, მაგრამ სული კვლავ დაბრუნდა იმ ღამეს და შემდგომ ღამეებსაც კვლავ ბრუნდებოდა. სახლში კი შიმშა დაისადგურა.

რადგან გამოსავალი არ ჩანდა სონოს დედამთილი ტაძარში წავიდა ბერისთვის რჩევის საკითხავად. ეს ტაძარი ძენის ტაძარი იყო, ტაძრის წინამძღოლი კი განსწავლული ბერი, სახელად დაიგენ ოშო. ოშომ ქალს უთხრა: „სათავსოში ანდაც მასთან ახლოს რაღაც ისეთი უნდა იყოს, რაც სულ აღელვებს“. მოხუცმა ქალმა კი მიუგო: “ჩვენ დავაცარიელეთ სათავსო და შიგ არაფერი აღარ დარჩა.” მაშინ ოშომ უთხრა: „ამ ღამით მოვალ, ვუყარაულებ და გავიგებ რა უნდა იყოს მიზეზი“.

მზის ჩასვლისას როდესაც ოშო სახლში მივიდა, მისთვის ოთახი უკვე მომზადებული ჰქონდათ. ბერი იქ მარტო დაჯდა და დაიწყო სუტრების⁴⁸ კითხვა, მაგრამ არაფერი გამოჩენილა მანამ,

⁴⁷ ბუდისტური მიცვალებულთა სარიტუალო დაფა, სადაც იწერება გარდაცვლილის სახელი.

⁴⁸ ბუდისტური წმინდა წერილები

სანამ ვირთხის საათი⁴⁹ არ დადგა, სონო სათავსოს წინ დადგა, ემჩნეოდა რომ რაღაც ალელვებდა და სათავსოს მისჩერებოდა. ბერმა წაიკითხა ის სუტრა, რომელიც ასეთი შემთხვევებისთვის იყო განკუთვნილი, სილუეტისკენ მიბრუნდა და უთხრა: „მე აქ იმისთვის ვარ, რომ დაგეხმარო. ალბათ ისეთი რაღაც უნდა იყოს ამ სათავსოში, რაც შენ გამწუხრებს და მე დაგეხმარები.“ სილუეტმა თანხმობის ნიშნად თავი დაუქნია. ოშო წამოდგა, გამოალო პირველი, მეორე, მესამე, მეოთხე უჯრაც რომლებიც ხელით კარგად გასინჯა, მაგრამ მაინც ვერაფერი იპოვა. სილუეტი კი უცვლელად დანადგლიენებული მიშტერებოდა. „ნეტავ, რა სურს რომ გავაკეთო?“ - ბერმა გაიფიქრა. უცებ აზრმა გაუელვა, რომ იქნებ უჯრებში ჩაკრული ქაღალდის ქვეშ იქნებოდა რაიმე და პირველ უჯრას აახია, მაინც არაფერი დახვდა. მეორე და მესამე უჯრის ქვეშაც არაფერი დახვდა. ბოლო უჯრას როცესაც ააძრო ქაღალდი, თვალი მოკრა რაღაცას. ეს წერილი იყო. ოშომ ჰკითხა ქალს: „ეს ისაა, რაც გადელვებდა?“ ქალის სილუეტი მიბრუნდა ბერისკენ და წერილს დააჩერდა. ბერმა ჰკითხა: „წერილი დავწვა?“ ქალმა თავი დაუქნია. ოშომ პირობა დადო: „ამდელითვე დავწვაგ წერილს და ჩემ გარდა მას ვერავინ წაიკითხავს“. სილუეტმა გაიღიმა და გაუჩინარდა.

როდესაც ბერი დაბლა ჩამოვიდა, უკვე თენდებოდა. ოჯახის წევრები კი ალელვებული იცდიდნენ. ბერმა მათ მიმართა: „ნუ ღელავთ, სული მეორედ აღარ გამოჩნდება“. მართლაც, სონოს სილუეტი აღარ გამოჩენილა.

წერილი დაიწვა. ის სასიყვარულო წერილი იყო, რომელიც სონომ კიოტოში სწავლისას მიიღო. შიგნით კი რაც ეწერა, ბერის გარდა არავინ იცოდა. საიდუმლო ოშოსთან ერთად დაიმარხა.

წყარო:

1. 小泉八雲 田部隆次訳 おしどり OSHIDORI
2. 小泉八雲 戸川明三訳 葬られたる秘密 A BURIED SECRET

⁴⁹ 23:00-01:00 ან 00:00 - 02:00

Koizumi Yakumo (1850-1904) - „Oshidori“; „Buried secret“

Mariam Chalabashvili

Master of Arts in History,
major in History of Far East,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Department of Far East Modern and Contemporary History,
Japanology.
Tbilisi, Georgia.

Abstract.

Yōkai (class of supernatural monsters, spirits or demons) plays an important role in Japanese folklore, such as Oshidori and Buried secret. Many of them are written by Koizumi Yakumo.

Oshidori is a mandarin duck (one of the species of ducks). It's also called the *Far East rainbow*. In China and Japan Oshidori is considered a symbol of eternal love for married couples. In Japan there is a saying of oshidori-fūfū, which means loving couple.

Keywords: Oshidori; Akanuma; Sono; Osho.

Translated from Japanese by Mariam Chalabashvili